Vývoj aplikací v prostředí .NET

Katedra řídicí techniky, ČVUT-FEL Praha

2. přednáška

Dva cíle dnešní přednášky

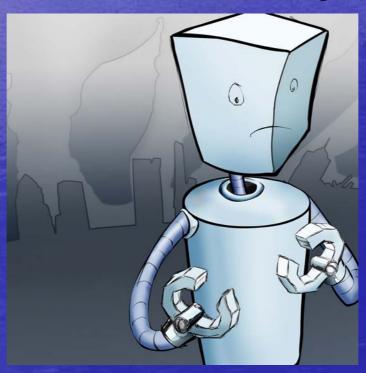
- Konstruktory objektů
 - Speciální členy
 - Dědičnost objektů

Přetypování objektů

Property

Delegate + Event

Konstruktory

Konstruktor

 Speciální metoda volaná automaticky při vzniku objektu

```
struct BodS {
 public int x, y;
 public int GetMax() { return x>y ? x : y; }
 public BodS(int x, int y) { this.x=x; this.y=y; }
static void Main(string[] args)
       Bod b1 = new Bod(1,2);
       Bod b2 = new Bod(4, 5);
```

Vlastnosti konstruktoru

- Konstruktor nevrací žádný parametr, dokonce ani void
- Klíčové slovo new znamená volání konstruktoru v C#, nikoliv nutně dynamickou alokaci jako v C++ nebo Java. Systém rozhodne podle typu objektu, kde ho alokuje. Struktury se např. vytvoří vždy na zásobníku.
- Výchozí (bezparametrový) konstruktor se automaticky vytvoří u struktur a nuluje jejich prvky. A proto ho tam nelze deklarovat.

Bod b = new Bod(); $// \approx public Bod() \{ x=0; y=0; \}$

> U struktur můžeme deklararovat jen konstruktor s parametry.

Konstruktor u struct a class

```
struct BodS {
                   public int x, y;
                   public int GetMax() { return x>y ? x : y; }
                   public Bod(int x, int y) { this.x=x; this.y=y; } }
 class Bod
               { public int x, y;
                   public int GetMax() { return x>y ? x : y; }
                   public Bod(int x, int y) { this.x=x; this.y=y; }
                   public Bod() { x=0; y=0; } }
BodS b; // \equiv BodS b = new Bod();
                                         Bod b; // b=null
BodS b0 = new Bod();
                                         Bod b0 = new Bod();
BodS b1 = new Bod(1,2);
                                         Bod b1 = new Bod(1,2);
                                         Bod b2 = new Bod(4, 5);
BodS b2 = new Bod(4, 5);
```

Bezparametrový konstruktor Bod() se u třídy vytvoří automaticky pouze při absenci deklarací jiných konstruktorů. Má-li třída nějaký jiný konstruktor, pak musíme deklarovat i její bezparametrový, chceme-li ho rovněž používat.

Konstruktor u typu class

class je referenční typ

Volání konstruktoru

```
public int x, y; public int GetMax() { return x > y ? x : y; }
    class Bod {
                    public Bod(int x, int y) { this.x=x; this.y=y; }
    static void Main(string[] args)
                           b1 = new Bod(1,2);
           Bod b1;
                        b<sub>1</sub>m
                              b1.x
                                            b1.y
            b1
      null
SP
       Zásobmník
                 Halda
```

Kód − − Bod.GetMax (Bod this) Bod.Bod(Bod this, int x, int y)

kód metody K 13135, ČVUT FEL Praha konstruktor

Volání konstruktoru

```
class Bod {
               public int x, y; public int GetMax() { return x > y ? x : y; }
               public Bod(int x, int y) { this.x=x; this.y=y; }
static void Main(string[] args)
                                                              int m1 = b1.GetMax();
                      b1 = new Bod(1,2);
      Bod b1;
                   b<sub>1</sub>m
                         b1.x
&b1m
                                         2
            Halda
  Zásobmník
          Kód
                      Bod.GetMax (Bod this)
                                                   Bod.Bod(Bod this, int x, int y)
    programu
                return this.x > this.y ? this.x : this.y;
                                                             this.x=1;this.y=2;
                             kód metody
                                                            konstruktor
                                  K 13135, ČVUT FEL Praha
                                                                                        9
26.2.2010
```

Konstruktor u typu struct

struct je hodnotový typ

Volání konstruktoru

```
struct BodS { public int x, y; public int GetMax() { return x > y ? x : y; }
                  public BodS(int x, int y) { this.x=x; this.y=y; }
    static void Main(string[] args)
        ·BodS b1;
                        b1 = new BodS(1,2);
           this
                       i = new BodS(); // systémový bezparametrový konstruktor
             b1.x
       0
             b1.y
SP
      Zásobmník
                                                                             Halda
              Kód
                         BodS.GetMax (Bod this)
                                                   BodS.BodS(Bod this, int x, int y)
        programu
```

kód metody K 13135. ČVUT FEL Praha konstruktor

Volání konstruktoru

```
struct BodS { public int x, y; public int GetMax() { return x > y ? x : y; }
                   public BodS(int x, int y) { this.x=x; this.y=y; }
    static void Main(string[] args)
                      b1 = new BodS(1,2);
                                                                int m1 = b1.GetMax();
         BodS b1;
SP
             b1.y
       Zásobmník
              Kód
                          BodS.GetMax (Bod this)
                                                       BodS.BodS(Bod this, int x, int y)
        programu
                    return this.x > this.y ? this.x : this.y;
                                                               this.x=1;this.y=2;
                                                              konstruktor
                                kód metody
                                     K 13135, ČVUT FEL Praha
                                                                                        12
    26.2.2010
```

Statické prvky tříd

Segmenty obecného programu v paměti

NÁZEV: obsah segmentu

TEXT: kód programu + texty (řetězce) povoleno jen čtení

DATA: data s inicializací != 0

BSS: neinicializovaná data (=0)

+ sdílené knihovny

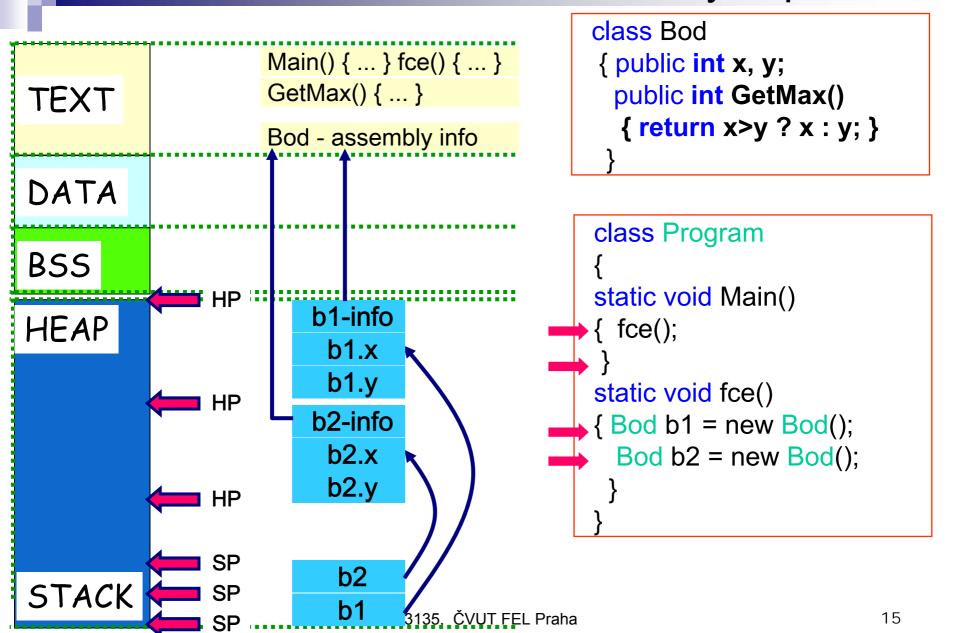
HEAP: halda pro dynamicky alokovaná data

zásobník pro lokální proměnné metod

← max. adresa

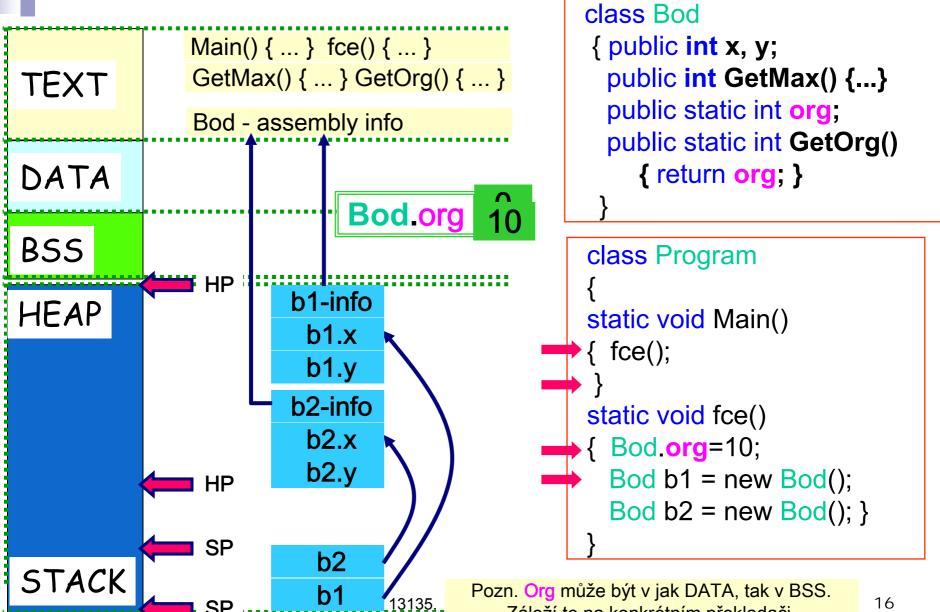
 \leftarrow SP

Třída bez statických prvků

Třída se statickým prvkem

Záleží to na konkrétním překladači.

Statické metody a data

- Na statické čteny tříd musíme mimo deklarační prostor jejich třídy odkazovat jménem třídy, příklad Bod.org.
- Statické členy patří k typu, nikoliv k instanci třídy. Jsou analogií globálních dat a funkcí používaných v jazyce C.
- JIT inicializuje statická data při prvním nahrání modulu třídy do paměti, což nejčastěji bývá při spuštění programu.
- Statické metody mohou přistupovat pouze ke statickým členům tříd.

Statický konstruktor

- Pro inicializaci statických členů tříd si můžeme definovat statický konstruktor.
- Třída může mít nejvýše jeden statický konstruktor.
- U statického konstruktoru se nesmějí použít modifikátory přístupu, tedy public, apod.
- Statický konstruktor se volá automaticky při prvním nahrání modulu třídy do paměti.
- Statický konstruktor se nedědí !!!

možno zapsat i přímo u členu

Konstanty

Patří také k typu jako statické členy Odkazujeme na ně jménem třídy

Konstanty zpřehledňují program

```
class Bod
{ public int x, y;
  public int GetMax() {...}
  public static int org;
  public int XYORG_VYCHOZI=10;
  public static int GetOrg() { return org; }
}
```

```
class Program
{
  static void Main() { fce(); }
  static void fce()
  { Bod.org=10; //číslo 10 neříká nic
    Bod.org=Bod. XYORG_VYCHOZI; // mnohem jasnější
    Bod b1 = new Bod(); Bod b2 = new Bod();
  }
}
```

Prvky readonly

public class Mereni

```
{ public const int MERITKO=10;
public readonly int startTime;
public Mereni()
```

run-time inicializace v konstruktoru

startTime **₄**

= Environment.TickCount / MERITKO;

} }

- Hodnota konstanty se zná v době překladu
 - → lepší optimalizace kódu
- Konstanty nedovoluji run-time inicializaci
 - → tu umožní jen readonly
- Členy readonly jsou na rozdíl od konstant prvky instancí třídy → více paměti

K čemu slouží statické prvky?

- Jako přímé náhrady globálních proměnných a funkcí, tedy pro prvky přístupné v celém programu
- Můžeme jimi vytvořit třídu s jednou instancí, k níž přístup odkudkoliv, tzv. Singleton.

Singleton: vzor vytvoření

```
public sealed class Singleton
{ // pozdržení vytvoření
private static readonly Singleton instance = new Singleton();
// blokace default konstruktoru
private Singleton() { }
// jediná cesta k instanci
public static Singleton Instance { get { return instance; } }
/* plus moje případné další členy */
```

Singleton: chybová hlášení

```
public sealed class Chyby
{ private static readonly Chyby instance = new Chyby();
 private Chyby() { }
 public static Chyby Instance {
   get { if (!souborNacten) instance.CtiSoubor();
          return instance; } }
 private static bool nacteno = false;
 private string[] textyChyb;
 private void CtiSoubor() { textyChyb = /* ... */; nacteno = true; }
 public string Chyba(string kod) { /* ... */ return nalezeny_text; }
```

Příklad použití chybových hlášení

```
static void Main(string[] args)
 if(args.Length<1)
 Console.WiteLine(
     Chyby.Instance.Chyba("ArgLen0")
```

ke všem public prvkům třídy Chyby mám přístup odkudkoliv v celém programu

25

Dědičnost a přetypování

"Copy-Edit" tvorba nové třídy

```
class Bod
{ protected int x, y;
  public int GetMax() { return x<y ? x : y; }
  static public int GetOrg () { return 0; }
  public Bod(int x, int y) { this.x =x; this.y=y; }
}</pre>
```

```
Vznikne kód metod
```

- 1. Bod.GetMax()
- 2. Bod.GetOrg()
- 3. Bod.Bod(int, int)

```
class BodN
```

```
protected int x, y;

protected double frekvence;

public int GetMax() { return x<y ? x : y; }

static public int GetOrg () { return 0; }

public BodN(int x, int y, double frekvence)

{ this.x = x; this.y=y; this.frekvence=frekvence; }
```

Vznikne kód metod

- 4. BodN.GetMax()
- 5. BodN.GetOrg()
- 6. BodN(int, int, double)
- 7. BodN.GetOmega()

public double GetOmega() { return 2*Math.Pl*frekvence; }

Tvorba nové třídy děděním

Vznikne kód metod

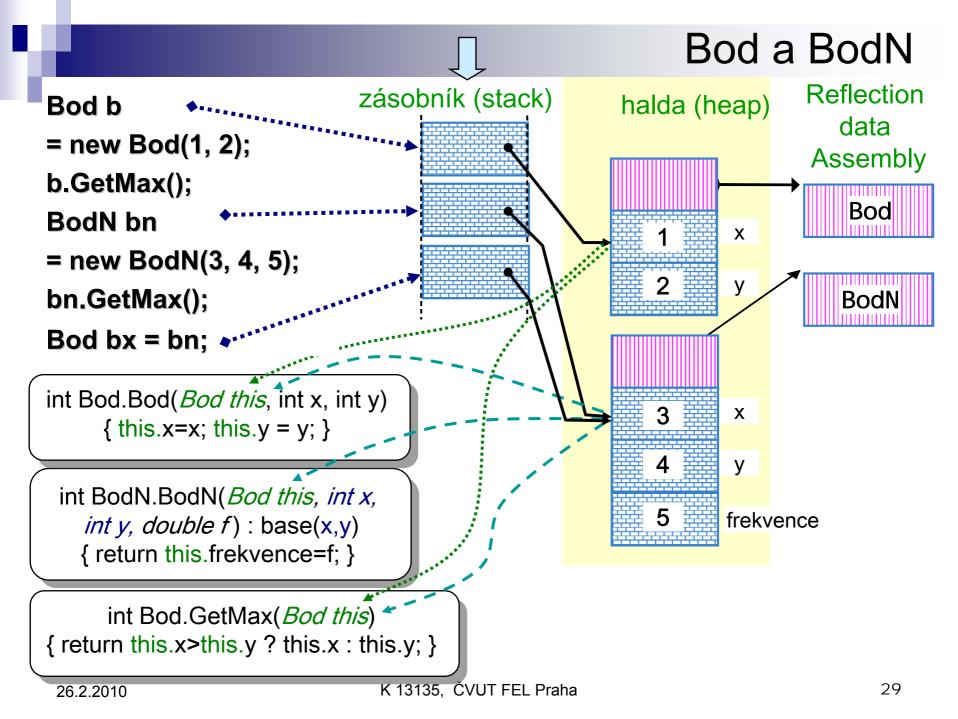
```
class Bod
{ protected int x, y;
  public int GetMax() { return x<y ? x : y; }
  static public int GetOrg () { return 0; }
  public Bod(int x, int y) { this.x = x; this.y=y; }
}</pre>

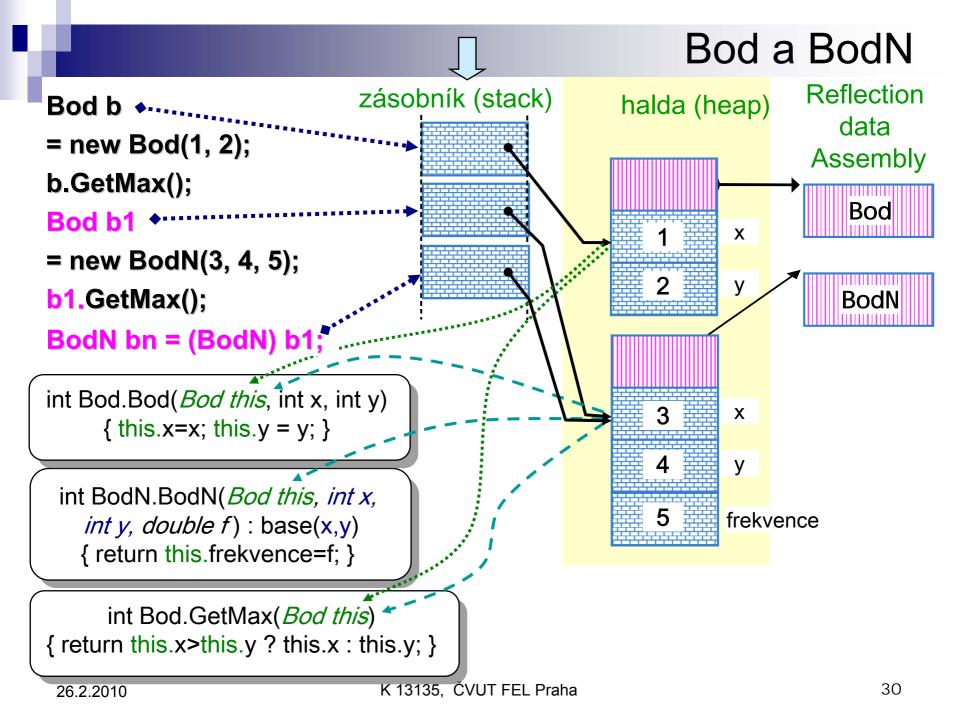
Vznikne kód metod
  1. Bod.GetMax()
  2. Bod.GetOrg()
  3. Bod.Bod(int, int)
```

```
class BodN : Bod

{ protected double frekvence;
 public BodN(int x, int y, double frekvence) : base(x,y)
 { this.frekvence=frekvence; }
 public double GetOmega() { return 2*Math.Pl*frekvence; }

Moje chyba se nešíří do dalšího kódu a
 výsledný program je navíc optimálnější o dvě metody a kus konstruktoru.
```


Přehled objektových rozdílů class a struct v C#

	class	struct
typ objektu	referenční	hodnotový
dědičnost	ano	ne
rozhraní	ano	ano
(interface)		
bezparametrový	lze	nesmí se
konstruktor	deklarovat	deklarovat
destruktor	ano	ne

Přetypování

Přetypování

- Implicitní provádí se automaticky, např. int i=12345; double d=i;
- Explicitní lze provést operátorem (nový-typ) např. i = (int) d;
- Run-time výjimka neexistuje implicitní/explicitní konverze, nebo je mimo rozsah;
- Pro jednoduché hodnotových typy se kontrola přetečení při přetypování řídí pomocí unchecked/checked

např. byte b = checked((byte)i);

Výchozí nastavení -> Properties-> Build-> Advanced

Check for Arithmetic Overflow/Underflow

26.2.2010 K 13135, ČVUT FEL Praha 33

Přetypování referenčních typů

- U referenčních typů měním přetypování jen deklarační prostor, s nímž mohu pracovat, hodnota se nemění.
- Přetypování se provádí automaticky, pokud existuje implicitní konverze.
 - Implicitní konverze existuje třeba při přetypování z odvozené třídy na základní.
 - □ Někdy lze definovat implicitní operátor
- Explicitní přetypování lze provést, pokud existuje explicitní konverze.
 - Explicitní konverze existuje třeba při přetypování ze základní třídy na odvozenou třídy.
 - □ Někdy lze definovat i explicitní operátor.

Přetypování referenčních typů

- Všechny C# objekty jsou odvozené od třídy Object

 a proto na Object lze vždy implicitně přetypovat
 Bod b1= new BodN(3, 4, 5);
 Console.WriteLine(b1.GetType()); //→ "Prog1.BodN"
 Object o = b1;
 Console.WriteLine(o.GetType()); //→ "Prog1.BodN"
- Při explicitním přetypování přetypování ze základní na odvozenou třídu se automaticky provádí kontrola správnosti pomocí dat uložených v assembly.

Přetypování

```
static void Main()
                                                         BodN
      BodN bn.=.new BodN(1,2,3);
      Bod b = bn;
                                                  X
      Object o = bn; o=b;
                                                  У
      Bod f = (Bod) o;
      BodN fn = (BodN) b;
                                                 frekvence
      Bod bx = new Bod(10,20);
                                                          Bod
/*!!*/ BodN fx = (BodN) bx;
                                                  X
     // run-time chyba
                                                  У
```

Rozšíření přetypování

Můžeme definovat přetypovací operátory

```
class Bod
 { public int x, y; public Bod(int x, int y) { this.x = x; this.y = y; }
   public static implicit operator Bod(int i)
       { return new Bod(i,0);
   public static explicit operator Bod(string s)
       { return new Bod(int.Parse(s), 0); }
      static void Main()
      { Bod bb = new Bod(1,2);
        int i=12345; bb = i; bb = (Bod)"54321";
```

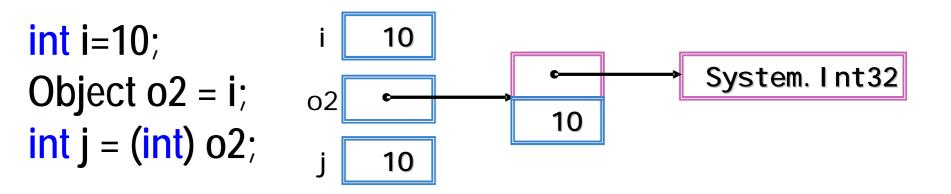
Operátory nelze definovat pro přetypování mezi základními a odvozenými třídami...

Boxing - unboxing

Umožňuje přetypovat hodnotové typy na Object

Boxing

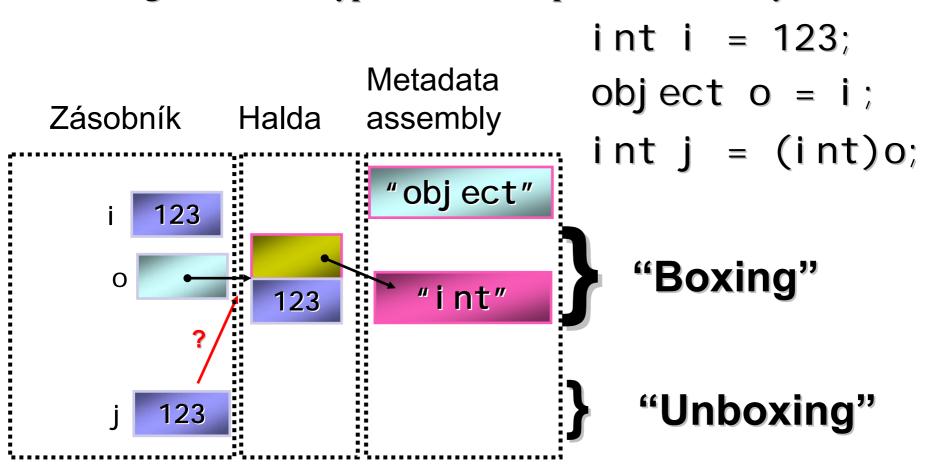
- alokace "boxu" a kopírování hodnoty do něho Unboxing
- kontrola typu v boxu a kopírování hodnoty z něho

// BodN f = (BodN) o2; // run time chyba <undefined value>

Boxing / Unboxing, aneb vše je objekt

Boxing - alokace "boxu" a kopírování hodnoty do něho Unboxing - kontrola typu v boxu a kopírování hodnoty z něho

// BodN f = (BodN) o; // run time chyba <undefined value>

Property

Prodej bažinaté nemovitosti (property) o velikosti 1 akr

[Z www.grinningplanet.com/] K 13135, ČVUT FEL Praha

Java versus C#

```
Java
private int radius;
                                  private int radius;
public int getRadius()
                                   public int Radius
                                     { get { return radius; }
  { return radius; }
public void setRadius(int value)
                                       set {
 { if (value < 0)
                                        if (value < 0)
      radius = 0;
                                         radius = 0;
     else
                                        else
      radius = value;
                                         radius = value;
int s = kruh.getRadius();
                                   kruh.Radius++;
kruh.setRadius(s+1);
```

Property - náhražka get/set metod

```
uložená hodnota
                                          jméno property
class Data {
                         typ property
   FileStream s;
  public string FileName {
     set { s = new FileStream(value, FileMode.Create);
                                     klíčové slovo: hodnota
     get { return s.Name; }
                                     přiřazená do property
       Data d = new Data();
       d.FileName = "myFile.txt"; // → set("myFile.txt")
       string s = d.FileName;
                                     // \rightarrow get()
```

JIT překladače často přeloží jako inline get/set methody

→ není ztráta výkonu

Property jako náhrada datového členu

```
class C
    private static int size;
    public static int Size
      get { return size; }
      set { size = value; }
            C.Size = 3;
            C.Size += 2; // Size =  Size + 2;
```

Můžeme si zde dát breakpoint na manipulace s daty

Vynechání get nebo set

class Account

```
long balance;
public long Balance { // pouze ke čtení
     get { return balance; }
       x = account.Balance;
                                // ok
       account.Balance = ...;
                                // chyba
```

Indexery = speciální typ properties

```
public class Clovek
 { private string jmeno; // datové členy properties private
  public Clovek(string text) { jmeno = text; }
  public string Jmeno { get {return jmeno; } }
  /* ... */
            Pozn.: Pokud by se 'jmeno' nastavovalo jen v konstruktoru,
                      dal by se použít read only element
public class Seznam
 {private Clovek[] osoby = new Clovek[4];
  public Clovek this [int index]
  { get { return osoby[index]; }
    set { osoby[index] = value; }
```

Přístup na indexery

```
static void Main()
    Seznam lide = new Seznam();
    lide[0] = new Clovek("Pepa");
    lide[1] = new Clovek("Honza");
    lide[2] = new Clovek("Karel");
    lide[3] = new Clovek("Lucie");
    for (int i=0; i<4; i++)
           Console.WriteLine(lide[i].Jmeno);
```

Kdy napsat property?

používejte property, když se jedná logickou náhradu datového členu private string name; **public string Name** { get { return name; } set { name = value.Trim(); } // úprava hodnoty před zápisem

Použijte metodu

- pro náročné operace tím zdůrazníme vhodnost uchování jejich výsledku.
- pro konverze jako třeba Object.ToString().
- když get člen má vedlejší efekt.
- když volání téhož členu dvakrát za sebou dává odlišné výsledky.
- když pořadí operací je důležité pro výsledek, u property se get a set mohou volat v libovolném pořadí při výpočtu výrazu.
- člen je statický, ale vrací hodnotu, která může být změněna.
- při vracení pole property vracející pole jsou velice matoucí!

Vytvořte indexované property

- jen pro datové členy mající charakter pole.
- používejte pouze jeden index.
- jako index volte jedině typ integer nebo string.
- nevytvářejte indexované property a metody, které jsou semanticky ekvivalentní.
- pojmenujte Item ty elementy třídy, které jsou typu třída nebo struktura a mají definovaný indexer.

```
class Skupina
{ public read only string Jmeno;
 public class Seznam Item;
/* */
}
```

Delegate

Rozšířený ukazatel na funkci, známý z jazyka C++

Hlavní prvky tříd

```
class Class1 {
   ... fields, constants...
                                    // pole, konstanty
   ... methods...
                                    // metody
                                    // konstruktory,
   ... constructors...
   ... destructors...
                                    // destruktory
  ... properties ...
                                    // vlastnosti
   ... indexers ...
                                    // indexery
   ...delegates...
                                    // cca ukazatelé na metody
   ... events ...
                                     // události
  ... overloaded operators ...
                                    // přetížené operátory
                                    // výčtové typy
   ...enums...
                                     // vnořené deklarace
   ...class, struct...
```

C++ pointer na funkci

- Metoda pro obsluhu události double Mocnina(double d) { return d*d; }
- Deklarace typu pointer na funkci typedef double (*LPMocnina)(double);
- 3. Definice proměnné typu pointer na funkci LPMocnina **IpMocnina**;

Testujeme

```
IpMocnina = Mocnina; // přiřadíme
d = (*IpMocnina) (5); // voláme
```

Stejný program pomocí C# delegate

- 1. Metoda pro obsluhu události double Mocnina(double d) { return d*d; }
- 2. Deklarace proměnné typu delegate delegate double LPMocnina(double d);
- 3. Definice proměnné typu delegate LPMocnina lpMocnina;

Testujeme

IpMocnina = new LPMocnina(Mocnina);

d = IpMocnina(5);

Vlastnosti proměnné delegate

- Proměnná typu delegate může být i null, ale pak se nesmí volat, jinak dojde k výjimce.
- Proměnné typu delegate jsou objekty, takže se smí předávat jako parametry a použít jako členy tříd.
- Pokud se volá několik metod a typ delegate vrací hodnotu, tou bude výsledek posledního volání, což platí i pro případný parametr out.
- Parametr předaný delegate se použije pro všechny metody.

Delegáty lze propojit třídy

```
class Prekladac
                        // deklarační prostor Funkce
  : private StringBuilder error = new StringBuilder();
   int errorCounter=0;
   private void VypisChybu(string text)
    { errorCounter++; error.AppendLine(text); }
   public delegate void Chyba(string text);
   public void Analyza(string code)
    { Parser p = new Parser(VypisChybu); p.Zpracuj(code); }
                         // deklarační prostor Parser
class Parser
 { Prekladac.Chyba vypisChyby;
   public void Zpracuj(string code) { if(code==null) vypisChyby("No code.");
                                    /* další operace */
   public Parser(Prekladac.Chyba vypisChyby) {this.vypisChyby = vypisChyby;}
           privátní metoda druhé třídy předaná jako klíč k přístupu
```

Delegát jako předpis operace

```
class Program
{ delegate void DoWithFile(string filename);
  static void ProcessDir(string directory,
                         DoWithFile doWithFile)
   foreach (string file in Directory.GetFiles(directory))
             doWithFile(file);
   foreach (string dir in Directory.GetDirectories(directory))
             ProcessDir(dir, doWithFile);
 /* pokračování na dalším snímku */
```

```
static void Main(string[] args)
{
    ProcessDir(@"C:\Temp", Print);
}
```

```
static void Print(string file)
{ Console.WriteLine(file); }
```

Anonymní metoda

```
static void Main(string[] args)
 ProcessDir(@"C:\Temp",
 delegate(string file){ Console.WriteLine(file); }
```

Anonymous Methods

formN1.FormClosed

formální parametry

+= delegate(type1 name1, type2 name2...)

{ /*.....*/ };

kód metody

- zapíšeme přímo kód metody, ušetříme tvorbu pojmenované metody
- anonymní metoda má přístup na privátní členy svého objektu, podobně jako každý delegate
- return v anonymní metodě, znamená jen ukončení anonymní metody

Omezení

- anonymní metoda nesmí být přiřazená objektu
- anonymní metoda nesmí přistupovat na ref a out parametry metody, která ji vytváří

Možnost vynechat formální parametry

```
static void Main(string[] args)
  int count=0;
  ProcessDir(@"C:\Temp",
              delegate(string file){ count++; } );
  count=0;
  ProcessDir(@"C:\Temp", delegate{ count++; } );
```

Omezení

 formální parametry lze vynechat jen tehdy, pokud mezi nimi není nějaký parametr s modifikátorem out

Delegate - možný seznam operací

```
static void Main(string[] args)
 DoWithFile operace = new DoWithFile(Print);
 int count = 0;
 operace += delegate { count++; };
 ProcessDir(@"C:\Temp", operace);
static void Print(string file) { Console.WriteLine(file); }
```

Dummy proměnné

```
static void Main(string[] args)
   { ProcessDir(@"C:\Temp", CreateDemo());
                                                 dummy - n. atrapa,
                                                maketa, adj. fiktivní
static DoWithFile CreateDemo()
    int counter = 0;
    DoWithFile operace
         = new DoWithFile( delegate(string file)
                               { Console.WriteLine(file); counter++; });
    operace += delegate {
                   if (counter % 100==0) Console.WriteLine("/**100**/");
                          };
    return operace;
                         dummy object
                                           counter
                                                  x%100==0
                         delegate
                                    counter++
```

Proměnná counter je sdílena všemi delegáty, kteří ji používají, a existuje do konce životnosti posledního z nich.

Events - události

- Speciální případy typu delegate. Jejich metody musí ale vracet void.
- Pokud se používají pro obsluhu událostí ve Windows, mají navíc povinné dva argumenty
 - object sender odesílatel zprávy
 - □ EventArgs třídu nebo třídu od ní odvozenou, např. AlarmEventArgs, MouseEventArgs, PaintEventArgs
- Deklarace event vytváří člen třídy určený pro uložení odkazu odkaz na event-handler

```
public delegate void MouseEventHandler (
Object sender, MouseEventArgs e);
```

public event MouseEventHandler MouseMove;

Jméno členu typu event

Jaký je rozdíl mezi event a delegate?

- delegate dovoluje operace = + = a =
- event má jen operace + = a =
- event je systémově blízký property, pro tu překladač interně vygeneruje private datový člen typu delegate a skryje přitom operaci =
- event se může stát součástí deklarace interface (ta bude později), datový člen delegate nikoliv
- public delegate se může volat odkudkoliv.
- public event lze evokovat jen z jeho deklaračního prostoru třídy/struktury.

Použití event

- event je cílený na GUI nebo jiné grafické aplikace, ač není apriori omezen jen tam.
 - □Deklarací event dáváme najevo svůj úmysl – obsluha události.
- event omezuje manipulaci na přidání a ubrání metod, a proto z kódu odvozené třídy nelze zrušit již přidané private metody základní třídy, nutné pro správnou obsluhu událostí.
 - Event chrání funkčnost základní třídy.

Příklady na event uvedeme hlavně v následující přednášce o oknech

...KONEC...

nashledanou příště

